



**Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym
ul. Marii Konopnickiej 65, 05-092 Łomianki**

Dr hab. n. med. Beata Jurkiewicz, prof. CMKP

Warszawa, 1.08.2022

Kierownik Kliniki Chirurgii Dziecięcej i Urologii dziecięcej CMKP

Szpital Dziecięcy w Dziekanowie Leśnym

im. Dzieci Warszawy

Ul. M. Konopnickiej 65

05- 092 Łomianki

Ocena rozprawy doktorskiej

Lek. med. Klaudii Żak

Z Kliniki Chirurgii Dzieci i Młodzieży

Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie

Promotor pracy : dr hab. n. med. Ewa Sawicka, prof. IMiD

Dynamiczny rozwój medycyny oraz postęp technologiczny sprawiły, że zwiększył się wskaźnik przeżywalności noworodków przedwcześnie urodzonych, również tych z niską masą ciała poniżej 1500g. Wcześniak – dziecko urodzone między 22 a 37 tygodniem życia płodowego często ze skrajną niedojrzałością strukturalną oraz czynnościową podstawowych układów i narządów, sprawia wiele problemów klinicznych na oddziałach neonatologii. Do najczęściej występujących zespołów klinicznych występujących u wcześniaków zaliczamy zaburzenia oddychania, zaburzenia krążenia, przetrwały przewód Botalla, krwawienia śródczaszkowe, retinopatię, martwicze zapalenie jelit oraz sepsę. Niedojrzałość układu odpornościowego powoduje wzrost występowania różnego typu zakażeń a niedojrzałość układu nerwowego wpływa na zaburzenia termoregulacji wcześniaków i zwiększoną ilość wylewów do komór mózgu. Każdego roku rodzi się w Polsce 26-30 tys. wcześniaków.



**Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym
ul. Marii Konopnickiej 65, 05-092 Łomianki**

Część z nich wymaga licznych inwazyjnych procedur medycznych podtrzymujących funkcje życiowe noworodka.

Wśród tylu problemów klinicznych, wrodzona przepuklina pachwinowa, która powstaje z powodu niezamknięcia się wyrostka pochwowego otrzewnej, wydaje się wadą wymagającą tylko niewielkiej korekcji chirurgicznej, jednakże jak wykazała Doktorantka problem chirurgiczny jest o wiele głębszy niż powszechnie jest to uważane. W piśmiennictwie polskim brak jest artykułów dotyczących operacji przepuklin u noworodków przedwcześnie urodzonych wymagających korekcji chirurgicznej. Nie zostały opracowane procedury postępowania z takim dzieckiem. Tym bardziej znaczący jest wkład pracy Doktorantki w poprawę opieki nad wcześniakiem.

Każda choroba u noworodków z niską wagą urodzeniową może zagrażać bezpośrednio życiu, mieć ciężki przebieg i wymagać leczenia w warunkach oddziału intensywnej terapii. Jedynie w ośrodkach wysokospecjalistycznych posiadających oddziały III stopnia referencyjności z neonatologii, chirurgii dziecięcej z pododdziałami noworodkowymi oraz OIOM-ami, mogą odbywać się różnego typu zabiegi chirurgiczne korekcyjne.

Praca doktorska pani lek. med. Klaudii Żak posiada typowy układ obejmujący 67 stron komputeropisu składającego się z 7 rozdziałów z podrozdziałami ułożonymi chronologicznie zgodnie z przyjętą metodologią pisania prac doktorskich. Ponadto dołączone są : bibliografia, wykaz skrótów, spis fotografii, spis tabel, streszczenie w j. polskim i angielskim.

Temat pracy : „**Wrodzona przepuklina pachwinowa u niedojrzałych noworodków – problemy związane z leczeniem i następstwami wady**” jest wartościowy zarówno w aspekcie poznawczym jak i klinicznym. Tytuł pracy odpowiada założeniom i treści zawartej w poszczególnych rozdziałach.

Wstęp pracy obejmuje 15 stron na których Doktorantka przedstawia dokładnie morfologię wady w jej wielu aspektach. Bardzo dokładnie przedstawia embriologiczne przyczyny powstawania przepukliny pachwinowej u niedojrzałych noworodków zwracając uwagę, że u



**Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym
ul. Marii Konopnickiej 65, 05-092 Łomianki**

prawidłowo rozwijającego się płodu wyrostek pochwy otrzewnej zarasta między 36 a 42 tygodniem życia płodowego a w związku z tym u dzieci przedwcześnie urodzonych przepuklina występuje częściej.

Doktorantka bardzo obszernie omawia częstość występowania przepukliny pachwinowej w całej populacji dziecięcej, wskazuje na zagrożenia związane z uwięzieniem przepukliny i koniecznością jej odprowadzania.

W podpunkcie 1.4 wstępu „**Objawy kliniczne i diagnostyka**” Doktorantka bardzo dokładnie przedstawiła objawy przepukliny u donoszonych noworodków i większych dzieci a jedynie jednym zdaniem odniosła się do opisu przepuklin u noworodków niedojrzałych. Wydaje się zasadne aby opis ten zawierał więcej szczegółów ponieważ to te przepukliny są istotą tej dysertacji. Leczenie operacyjne zostało przedstawione wyczerpująco zgodnie z protokołem przyjętym w Klinice Chirurgii Dzieci i Młodzieży IMiDz.

W podpunkcie 1.7 Doktorantka przedstawiła bardzo interesujący **Model postępowania interdyscyplinarnego (neonatologicznego-anestezjologiczno-chirurgicznego) opracowanego w Instytucie Matki i Dziecka** a dotyczącego wskazań do leczenia chirurgicznego noworodków przedwcześnie urodzonych w przepukliną pachwinową. Model ten obejmuje wszystkie noworodki urodzone w IMiDz u których stwierdzono przepuklinę pachwinową niezależnie czy były epizody uwięźnięcia czy nie.

Wymaga wyjaśnienia stwierdzenie „... U noworodków z uwięźniętą przepukliną, po epizodzie ręcznego odprowadzenia i przy braku postępów w karmieniu operacja jest wykonywana w trybie pilnym...”, w przypadku przepukliny uwięźniętej bez możliwości odprowadzenia noworodki raczej nie są karmione jako przygotowanie do zabiegu.

Przedstawiona we wstępie dokumentacja fotograficzna jasno obrazuje różnice w morfologii przepuklin pachwinowych występujących u noworodków niedojrzałych w stosunku do powszechnie znanych przepuklin pachwinowych występujących u dzieci starszych. Załączone fotografie uzmysławiają czytelnikowi jakim złożonym problemem są przepukliny u wcześniaków.



**Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym
ul. Marii Konopnickiej 65, 05-092 Łomianki**

W rozdziale pt. „**Cel pracy**” Doktorantka jasno sformułowała i określiła hipotezy badawcze, które dodatkowo scharakteryzowała celami szczegółowymi. To cele szczegółowe nadają tej pracy charakter pracy badawczej, unikalnej w swojej treści merytorycznej, nie mającej odpowiednika w piśmiennictwie zarówno polskim jak i zagranicznym.

W rozdziale „**Material i metody**” Doktorantka podała dokładną charakterystykę grup badanych. Badane dzieci podzieliła na kilka grup. Pierwsza grupa, najważniejsza (**B**) to 30 noworodków płci męskiej z niską wagą urodzeniową operowane z powodu przepukliny pachwinowej. Do grup kontrolnych Doktorantka zakwalifikowała dzieci; grupa (**K1**) – noworodki z niską wagą urodzeniową bez przepukliny; grupa (**K2**) noworodki urodzone powyżej 37 tygodnia życia i operowane z powodu przepukliny pachwinowej w pierwszym roku życia; grupa (**K3**) chłopcy w wieku 1-2 lat nie operowanych z powodu przepukliny pachwinowej urodzonych po 37 tygodniu ciąży.

W dziale 4 „**Metoda**”, Doktorantka bardzo dokładnie i szczegółowo przedstawiła parametry charakterystyczne dla każdej grupy badanej. Bardzo szczegółowo poddała analizie statystycznej grupy badanych noworodków z grup **B, K1 i K2**. Charakterystyka tych grup jest spójna i zrozumiała. Natomiast grupa **K3** jest wykorzystana do porównania tylko jednego parametru - wielkości jądra. Grupa **K3** nie jest ujęta w celu pracy zarówno w celu głównym jak i w celach szczegółowych. Jeżeli Doktorantka uznała, że analizie porównawczej należy poddać również noworodki donoszone i nieoperowane z powodu przepukliny pachwinowej to należałoby ten parametr ująć w celach szczegółowych.

Wyniki badania są przedstawione w formie jasnych, przejrzystych tabel. Każda z 18-u tabel jest zrozumiale opisana i stanowi ciągłość przeprowadzonego badania naukowego.

Najważniejszą częścią dysertacji jest rozdział pt. „**Dyskusja**”, liczy on 9 stron, jest znakomitym przykładem jak powinno wyglądać takie omówienie problemu. Doktorantka podkreśla w nim jak istotne jest omawiane zagadnienie operowania przepukliny pachwinowej u wcześniaków w świetle postępów i rozwoju neonatologii. Rozdział jest napisany fachowo i kompetentnie. Ilość cytowanych opracowań wskazuje na dogłębną



**Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym
ul. Marii Konopnickiej 65, 05-092 Łomianki**

znajomość tematu i swobodę korzystania z dostępnej anglojęzycznej literatury fachowej. Niewielka ilość cytowanych artykułów polskojęzycznych wskazuje na konieczność prowadzenia takich badań, celem poprawy opieki wcześniaków aby mogły one przeżyć i prawidłowo się rozwijać. Większość dyskusji autorka poświęciła długofalowym obserwacjom rozwoju jąder u noworodków przedwcześnie urodzonych operowanych z powodu przepukliny pachwinowej.

Pracę kończy rozdział pt. „*Wnioski*”, który w formie opisowej podsumowuje wyniki pracy badawczej Doktorantki. Wnioski są zebrane w trzy grupy tematyczne wynikające z analiz materiału badawczego poddanego analizie statystycznej, są one merytorycznie uzasadnione i wskazują na to, że cele badawcze zostały osiągnięte.

Do pracy zostało dodane piśmiennictwo liczące 87 pozycji w przeważającej liczbie anglojęzyczne co świadczy o małej liczbie publikacji z polskich ośrodków naukowych i o konieczności podejmowania badań, które mogłyby wpłynąć na lepszą opiekę neonatologiczną.

W pracy znajdują się dodatkowo spisy rycin i tabel pomagające w zrozumieniu całego problemu opisanego i przedstawionego przez Doktorantkę.

W podsumowaniu mojej opinii doceniam przygotowanie teoretyczne Doktorantki. Sposób przedstawienia problemu badawczego i jego realizacja dowodzi znajomości przedmiotu badań oraz dojrzałości naukowej. Całość pracy jest napisana w sposób jasny i przejrzysty ze znajomością przedstawionego zagadnienia.

Uważam, że temat badawczy został prawidłowo opracowany a wyciągnięte wnioski z badań własnych zostały porównane w dyskusji z innymi autorami. Jeszcze raz podkreślam, że praca ma charakter nowatorski i jej wyniki będą miały zastosowanie w codziennej pracy klinicznej chirurgów dziecięcych współpracujących z neonatologami w celu poprawy opieki nad noworodkami przedwcześnie urodzonymi.



**Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym
ul. Marii Konopnickiej 65, 05-092 Łomianki**

Recenzowana praca doktorska lek. med. Klaudii Żak „*Wrodzona przepuklina pachwinowa u niedojrzałych noworodków – problemy związane z leczeniem i następstwami wady*”, w pełni wyczerpuje ustawowe i naukowe warunki stawiane rozprawom na stopień doktora nauk medycznych określone w art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku zawarte w przepisach wprowadzających ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669)

W oparciu o przedstawioną powyższą recenzję mam zaszczyt przedstawić **Radzie Naukowej Instytutu Matki i Dziecka** w Warszawie wniosek o dopuszczenie lekarz Klaudii Żak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kierownik
Kliniki Chirurgii Dziecięcej i Urologii Dziecięcej
Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego
dr hab. n. med. Beata Jurkiewicz, prof. CMKP